

**แรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม**
**The Motivations in Ordination to Study of Bhikkhus and Novices of the Formal
Educational Phrapariyathidhamma Schools in Nakhon Pathom Province**

ผศ.ดร.ภาสิต สุขาวรรณดี¹
Bhasit Sukhawandee
ทำวิจัยเมื่อ 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาจุดประสงค์และแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนกับแรงจูงใจในการบวชเรียนและ 3) หาปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุสามเณรที่บวชเรียนจากจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม 2 แห่งในจังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสามเณรมากกว่าพระภิกษุ มีอายุตั้งแต่ 14-15 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีผลการเรียนระหว่าง 2.01-3.00 ซึ่งอาชีพทางครอบครัวมีอาชีพรับจ้างหรือค้าขาย มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5,000 บาท และมีมารดาบิดาอยู่ด้วยกัน โดยที่พระภิกษุสามเณรมีรายได้หลักจากกิจนิมนต์หรือบิณฑบาต ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 200-500 บาท และพระภิกษุสามเณรมีจุดประสงค์ของการบวชเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง รองลงมาบวชเพื่อตอบแทนคุณบิดามารดาและบวชเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาไว้และด้านแรงจูงใจในการบวชเรียนคือการบวชเป็นการฝึกตนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย รองลงมาคือ การบวชทำให้มีโอกาสสร้างความก้าวหน้าทางด้านการศึกษาได้ดีกว่า และการบวชทำให้รู้ว่าชีวิตมีคุณค่าและสามารถพัฒนาได้ 2) ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน พบว่า รายได้ทางครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสถานภาพของพระภิกษุและสามเณรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนอายุ เกรดเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง สถานภาพทางครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการบวชเรียน และ 3) พระภิกษุและสามเณรมีข้อเสนอแนะว่าควรมีห้องพยาบาล โรงพยาบาลเล็กๆ ในโรงเรียน แผนกดูแลยาเจ็บป่วยและปรับปรุงด้านยารักษาโรคอุปกรณ์ทางการแพทย์และควรให้ทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือการศึกษาของพระภิกษุและสามเณรให้ครูผู้สอนมีแต่รอยยิ้ม มีความเมตตา และไม่ดุร้าย และควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลา

คำสำคัญ 1. แรงจูงใจในการบวชเรียน 2. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. จุดประสงค์ในการบวช

Abstract

The purpose of this research was to study of aims and motivations in ordination to study of Bhikkhus and novices of in the General Education Section of Phrapariyathidhamma schools in Nakhon Province, to analyze the relationship between the individual and supporting factors with

¹ ศน.บ. (ปรัชญา), ศน.ม. (พุทธศาสนาและปรัชญา), Ph.D. (Buddhist Studies)

ordination to study, and to investigate problems and suggestions to create motivation in ordination to study of Bhikkhus and novices at 2 Phrapariyathidhamma schools in Nakhon Province.

The research results were found that the most respondents were novices more than Bhikkhus, aged 14-15 years who were studying at Grade 7, having grade average at 2.01-3.00. Their family occupations was employers and traders and their family income was 5000 Baht, as well as their parents are staying together. The incomes of Bhikkhus and novices came from donation and alms collecting. They had 200-300 Baht per month and the purpose of Bhikkhus' and novices' ordination to study were to develop themselves. The second one was ordained for paying a gratitude to their parents and Buddhism. Their motivation in ordination to study was to train themselves to have good disciplined person. The second one was ordained for having an opportunity in educations and their ordination was valuable life and their lives can be developed.

The individual and supporting factors were found that the family's income was related with the status of Bhikkhus and novices at the statistical significance differences of 0.50. But their age, average grade, occupation of parents, the family status and their family's income were not related with their motivation to be ordained to study. Bhikkhus and novices have suggested that there should have some nursing rooms, small hospitals in the schools in case of sick caring, and there should have a care giver and medical tools of their first aid. There should have some scholarship to help Bhikkhus and novices. Teachers should have smiles and compassion during teaching. Lastly, educational management was suitable with time.

Key words : 1. Motivation in ordination for studying 2. Purpose in ordination for studying
3. Formal educational Phrapariyathidhamma schools

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการช่วยในการช่วยในการบริหารทางการศึกษาของประเทศ ในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทยตลอดมา โดยมีส่วนช่วยในการกล่อมเกล่าจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทย ตลอดจนการให้บริการตามความจำเป็น ตามความต้องการของประชาชนอีกทั้งมีส่วนในการช่วยแก้ปัญหาทางสังคม แม้กระทั่งปัจจุบัน พระภิกษุสงฆ์กับวัดยังต้องรับภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือสังคมและทางราชการอยู่ตลอดไปสถาบันสงฆ์จึงอำนวยความสะดวกแก่การปกครองและการบริหารของไทยอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชาชนแถบชนบท ที่ยังรับบริการจากรัฐบาลได้ไม่ทั่วถึงนัก

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ วิชยธรรมเจริญ กรมการศาสนา (2543, หน้า 4) กล่าวว่า “ต่อมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดแผนกมัธยมศึกษาขึ้น เรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา” เมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาแพร่หลายออกไป คณะสงฆ์โดยองค์กรศึกษา จึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า “โรงเรียนบาลีศึกษาวิสามัญศึกษาสำหรับนักเรียน” โดยสังฆมนตรี

ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนชายที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักธรรมคำสอนแห่งพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรการอบรม เพื่อให้ผู้ได้รับการอบรมมีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม สมกับที่ประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา

ปัจจุบันการศึกษาสงฆ์มีอยู่ 3 แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา แผนกธรรมและแผนกบาลีนั้น เป็นการจัดการศึกษาเฉพาะหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาล้วนๆ ไม่มีวิชาสามัญศึกษาเข้าไปปะปน ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตร แผนกธรรม แผนกบาลี และหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน แต่แผนกธรรมและแผนกบาลี ไม่เน้นความเข้มข้นมากนัก แต่ก็ยังมีเนื้อหามากกว่าวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน

อำนาจหน้าที่ของคณะสงฆ์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 มี 6 ประการ ได้แก่ การปกครอง การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศาสนศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาของสงฆ์ การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณะสงเคราะห์ ซึ่งมีเรื่องของการจัดการศึกษาไว้ชัดเจน และยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสในการเป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้สถาบันศาสนามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ต้องจัดให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม

ปัจจุบันกุลบุตรที่เข้ามาบวชเรียนนั้นมีน้อยกว่าในอดีต ซึ่ง พระมหาหรรษา นิธิบุญการ ได้ให้เหตุผลไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องวิกฤตพุทธศาสนา : ศึกษากรณีบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย” พ.ศ. 2544 หน้า 11 ว่า “ยังมีหลงเหลืออยู่บ้างในกลุ่มชาวพุทธเขตชนบทที่ยังคงส่งเสริมให้บุตรหลานได้บวชเรียน เนื่องจากประชาชนในชนบทมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี จึงไม่สามารถส่งบุตรหลานของตนไปเรียนในสถานศึกษาของรัฐได้ ประกอบกับรัฐมีนโยบายให้เรียนฟรีชั้นพื้นฐาน 15 ปี จึงทำให้มีผู้ที่จะเข้ามาบวชเรียนในวัดหรือในโรงเรียนของวัดเหมือนในอดีตนั้นมีน้อยและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงของสถาบันสงฆ์อย่างยิ่งเพราะนับวันผู้ที่สืบทอดพระพุทธศาสนาที่เป็นสถาบันสงฆ์ มีกุลบุตรบวชเรียนน้อยนั่นเอง เนื่องจากว่าในสังคมไทยปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน จนทำให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ตามมาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้บวชเรียน เช่น ปัญหาการขยายตัวทางการศึกษาที่กว้างไกล ปัญหาทางด้านสังคมที่พุทธบริษัทไม่เข้าใจบทบาทและสถานภาพของสถาบันสงฆ์ ปัญหาทางการเมืองที่รัฐพยายามจะจัดการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี” จึงทำให้เยาวชนไม่ค่อยสนใจบวชเรียนเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

จากที่กล่าวมา จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยและคณะ ศึกษาแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุสามเณรที่กำลังศึกษาที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดนครปฐมทั้ง 2 แห่ง โดยมุ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาการบวชเรียนที่ลดน้อยลง อันมีผลกระทบต่อเสถียรภาพสถาบันสงฆ์ในอนาคต และสาเหตุปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้พุทธบริษัทหรือคณะสงฆ์ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของผู้บวชเรียนให้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้นไป

2. วัตถุประสงค์

1. พระภิกษุและสามเณร มีจุดประสงค์ในการบวชและมีแรงจูงใจในการบวชเรียนมากน้อยเพียงไร
2. พระภิกษุและสามเณร ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการบวชเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจุดประสงค์ในการบวชและแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยสนับสนุนกับแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อหาปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบจุดประสงค์ในการบวชและแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
2. ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยสนับสนุนกับแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม
3. ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างแรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร

5. วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจในการบวชเพื่อศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรได้แก่พระภิกษุและสามเณร จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจำนวน 368 รูป

2. เทคนิคและวิธีการเลือกตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเพื่อองค์ความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจในการบวชเพื่อเล่าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างนั้น เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอนคือ 368 รูป จึงใช้สูตรการคำนวณขนาด จำนวนตัวอย่างของ Taro Yamane

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามกำหนดสัดส่วนจำนวน 193 รูป แล้วได้ใช้วิธีการเลือกการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบระบบ (Systematic Random Sampling) ตามเลขทะเบียนพระภิกษุและสามเณรของแต่ละโรงเรียนทั้งหมด โดยสุ่มมา 1 รูป เว้น 1 รูป รวมจำนวนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 193 รูป จากประชากรทั้งหมด

3. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม

3.2 ข้อมูลที่เป็นทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ข้อมูลที่เป็นเอกสารทางพระพุทธศาสนาและเอกสารที่มีผู้รวบรวมและเก็บไว้เป็นหลักฐานที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการบวชเรียน

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัยและการนิยามปฏิบัติการ ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ศึกษาจุดประสงค์ในการบวชของพระภิกษุและสามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยได้ตั้งคำถามปลายปิด (Close-ended Question) เพื่อวัดจุดประสงค์ของการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร 3) ศึกษาแรงงุใจที่มีอิทธิพลต่อการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยได้ตั้งคำถามปลายปิด (Close-ended Question) เพื่อวัดแรงงุใจที่มีอิทธิพลต่อการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณรโดยการหาค่า ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อแรงงุใจในการบวชเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมของพระภิกษุและสามเณร โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนด้วยทดสอบค่า χ^2 , t-test โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติ $p=0.05$ การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé) แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผล และ 5) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางสร้างแรงงุใจในการบวชเรียนโดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

6. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงงุใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณรพบว่า พระภิกษุและสามเณรมีจุดประสงค์ในการบวชเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.331 แต่เมื่อพิจารณาแรงงุใจในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน โดยมีแรงงุใจภายในระดับค่าเฉลี่ย 3.38 ลองลงมามีแรงงุใจภายนอกที่ค่าเฉลี่ย 3.01 อันดับสุดท้ายคือมีจุดประสงค์การบวชเรียน เฉลี่ย 1.37 ตามลำดับดังตาราง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แรงงุใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณร

แรงงุใจในการบวชเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
จุดประสงค์ของการบวชเรียน	1.37	0.141	น้อยที่สุด
แรงงุใจภายใน	3.38	0.508	ปานกลาง
แรงงุใจภายนอก	3.01	0.679	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.59	0.331	ปานกลาง

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยด้านแรงงุใจภายใน พบว่า แรงงุใจที่มีอิทธิพลต่อการบวชเรียนของพระภิกษุสามเณรที่มีระดับค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ มาก คือ การบวชเป็นการฝึกตนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมาคือการบวชทำให้มีโอกาสสร้างความก้าวหน้าทางด้านการศึกษาได้ดีกว่า และการบวชทำให้รู้ว่าชีวิตมีคุณค่าและสามารถพัฒนาได้ ค่าเฉลี่ย 3.93 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน พบว่า รายได้ทางครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสถานะภาพของพระภิกษุและสามเณรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนอายุ เกรดเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง สถานภาพทางครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับแรงงุใจในการบวชเรียน

ผลการวิจัยด้านแรงจูงใจภายนอก พบว่า แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการบวชเรียนของพระภิกษุสามเณรที่มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ อยู่ในระดับมากคืออยู่ร่วมกับครูบาอาจารย์ที่มีจิตเมตตาและพระผู้ทรงศีล ค่าเฉลี่ย 3.70 การบวชเรียนจะช่วยให้เรียนรู้และได้ประสบการณ์ใหม่จากการเป็นคฤหัสถ์ 3.60

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการบวชเรียนของพระภิกษุและสามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่การบวชเป็นการฝึกตนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย รองลงมา การบวชทำให้มีโอกาสก้าวหน้าทางด้านการศึกษได้ดีกว่า และการบวชทำให้รู้ว่าชีวิตมีคุณค่าและสามารถพัฒนาได้ มีอริยาถัยชอบทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและส่วนรวม ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การบวชเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่มีโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนต่อ ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือและขัดเกลาสังคมให้เป็นคนดี และมีความแข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นการสร้างเสริมความรู้ทางสติปัญญาและการปรับด้านอารมณ์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิโรจน์ พรหมสุตา ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบวช : กระบวนการขัดเกลาเพื่อความเป็นศาสนทายาทคุณภาพ พบว่า ผลของการบวชและกระบวนการขัดเกลา ทำให้ผู้บวชได้ฝึกความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมาอยู่ในธรรมวินัยทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ลดทิฐิในตัวไปได้ ได้เรียนรู้ฝึกฝนสมาธิ การฝึกบังคับจิตของตน ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างพระสงฆ์ การใช้ชีวิตเพื่อผู้อื่นทำให้เห็นคุณค่าของตนและได้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า รายได้ทางครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ พระภิกษุและสามเณรมีจุดประสงค์การบวชเรียนเพื่อแสวงหาหนทางที่จะนำตนไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎกที่กล่าวไว้ว่า การที่จะบรรลุผลของการบวชก็ต้องมีการเรียน คือศึกษาฝึกหัดพัฒนาชีวิตของเราทั้งกาย วาจาและปัญญาให้ดี ให้ประณีต ให้เจริญงอกงามยิ่งๆ ขึ้นไป จนกว่าจะละบาปอกุศลได้หมดและเจริญกุศลให้เต็มที หลุดพ้นจากกิเลสและปวงทุกข์ มีชีวิตจิตใจที่บริสุทธิ์ผ่องใส เป็นอิสระ สงบสุขอย่างแท้จริง จึงเรียกว่าบวชเรียน

7. จากปัญหาที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ภิกษุและสามเณรส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการบวชเรียน เพื่อการฝึกตนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ทำให้มีโอกาสสร้างความก้าวหน้าด้านการศึกษาได้ดีกว่า และการบวชทำให้รู้ว่าชีวิตมีคุณค่าและสามารถพัฒนาได้ มีอริยาถัยชอบทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ผู้อื่นและส่วนรวม และได้รับโอกาสในชีวิตที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากรมการศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรมและคณะสงฆ์ไทย ควรมีนโยบายและแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพระภิกษุและสามเณร เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจโดยมีแนวทางและวิธีการต่างๆ โดยจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย สนับสนุนพระภิกษุและสามเณรที่เรียนเก่งและประพฤติดีให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาของสังคมอีกทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า ภิกษุและสามเณรมีข้อเสนอแนะว่าควรมีห้องพยาบาล โรงพยาบาลเล็กๆ ในโรงเรียน แผนกดูแลยามเจ็บป่วย และปรับปรุงด้านยารักษาโรค อุปกรณ์ทางการแพทย์พยาบาลและควรให้ทุนการศึกษา เพื่อช่วยเหลือการศึกษาของพระภิกษุและสามเณร ให้ครูผู้สอนมีแต่รอยยิ้ม มีความเมตตา ไม่ควรลงโทษสามเณรที่ทำผิดระเบียบรุนแรงเกินไป ควรมีที่อยู่ไม่แออัด สะดวกสบายในการอยู่ศึกษาเล่าเรียน และไม่เกิดโรค และควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาจนไม่มีเวลาพักผ่อน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

3.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนไทยบวชเรียน

3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

7. บรรณานุกรม

กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการปฏิรูปการศึกษาของกรมการศาสนา.**

เอกสารอัดโรเนียว, พ.ศ. 2550.

दनัย โขโยธา. สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ พ.ศ. 2546.

พระครูพุทธศาสนาโสมณ (แคล้ว สุตวฺโถ). **การบรรพชาอุปสมบท.** กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์กรมการศาสนา พ.ศ. 2530.

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ). **อานิสงส์การออกบวช.** กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ. 2543.

พระราชวรมุนี. **ทางสายกลางของการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2530.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ :

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, พ.ศ. 2546.

วิโรจน์ พรหมสุด, พระมหา “การบวช : กระบวนการขัดเกลาเพื่อความเป็นศาสนทายาทคุณภาพ”.

วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

โสภาค ภูตอก. “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา

วันอาทิตย์ ภาค 16”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :**

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, **ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยโรงเรียน**

พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, พ.ศ. 2546.

หรรษา นิธิบุญยาก, พระมหา. “วิกฤตพุทธศาสนา : ศึกษากรณีการบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย”.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

อาทิตย์ อาทิจจวิโส (สุทธาวาสน์), พระปลัด. “วิเคราะห์การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม

ของสามเณรชาวเขา วัดเวียงนาราม ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่”.

วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549.

10. คำขอบคุณ

ขออนุโมทนาขอบคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และเจ้าหน้าที่ของสถาบันที่คอยอำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงานต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ และขออนุโมทนาขอบคุณ อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม ที่ช่วยตรวจแก้งานวิจัยให้ถูกต้องสมบูรณ์ ตลอดจนที่ปรึกษา งานวิจัยทุกท่าน ซึ่งได้กรุณาช่วยตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ขออนุโมทนาขอบคุณพระภิกษุสามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญวัดเสนหาและโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญวัดมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการวิจัยภาคสนามทุกรูป